

PRINCIPER FÖR DIMENSIONERING AV IDENTIFIERING OCH ERKÄNNANDE AV KUNNANDE SAMT OMVANDLING AV VITSORD I YRKESUTBILDNINGEN

1. Författningar

I lagen om yrkesutbildning (531/2017) 46 § och 47 § finns bestämmelser om identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Utbildningsanordnarens uppgift är att utifrån de dokument och andra utredningar som den studerande lägger fram utreda, identifiera och erkänna den studerandes tidigare förvärvade kunnande som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i grunderna för den examen eller utbildning som avläggs.

Enligt 12 § i ovannämnda lag bestäms kompetenspoängen för examensdelarna och för utbildningsdelarna inom den handledande utbildningen utifrån omfattningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller examen eller den handledande utbildningen som helhet.

I 10 § i statsrådets förordning (673/2017) bestäms närmare om förfaringssätt vid erkännande av den studerandes tidigare förvärvade utbildning. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om förfaringssätten.

I 11§ i tidigare nämnda förordning bestäms vidare om bedömningsskalan för den studerandes kunnande i examensutbildning. I 25§ i förordningens övergångsbestämmelser bestäms att bedömningsskalan för kunnandet är 1 - 3 om den studerande inlett avläggandet av yrkesinriktad grundexamen som fastställts med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och den studerande avlägger sin examen till slut under övergångstiden. I övriga fall är bedömningsskalan i yrkesinriktade grundexamina 1 - 5.

Enligt 47 § i samma lag kan Utbildningsstyrelsen bestämma om principerna för dimensioneringen av identifiering och erkännande av kunnande samt omvandling av vitsord.

2. Principer för dimensionering av erkännande av kunnande

Till den examen som avläggs kan man erkänna endast yrkesinriktade examensdelar, delområden av de gemensamma examensdelarna, högskolestudier, gymnasiestudier eller andra studier som stöder förutsättningarna för fortsatta studier.

Kunnandet erkänns som en del av den examen som avläggs enligt det som i uppbyggnaden av examen fastställts för de obligatoriska examensdelarna i examensgrunderna och vad som i examensgrunderna är möjligt i de valbara examensdelarna. Man kommer överens om erkännandet av kunnandet i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

2.1 Principer för dimensionering av erkännande av kunnande från gymnasiestudier

Utbildningsanordnaren erkänner gymnasiestudier enligt tabell 2 som en del av de gemensamma examensdelarna i en yrkesinriktad grundexamen. Omfattningen av de gymnasiestudier den studerande avlagt omvandlas till kompetenspoäng enligt principerna i den tidigare nämnda

tabellen. Den beräkningsmetod för kompetenspoäng som används i tabell 2 används även då kunnande som förvärvat i gymnasiestudier erkänns till yrkesinriktade valbara examensdelar.

2.2 Principer för dimensionering av erkännande av kunnande från högskolestudier

Utbildningsanordnaren bestämmer enligt uppbyggnaden av den examen som avläggs kompetenspoängen för de valbara examensdelarna och delområdena enligt innehållet i högskolestudiernas omfattning, svårighetsgrad och betydelse i förhållande till det kunnande som förutsätts i den examen som avläggs.

2.3 Erkännande av kunnande i handledande utbildningar

Utbildningsanordnaren erkänner den studerandes tidigare prestationer i utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv enligt de individuella mål som man utarbetat i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Omfattningen av kunnandet bestäms utifrån den studerandes individuella mål och det kunnande som fastställts i grunderna för utbildningen. Omfattningen bestäms enligt omfattning, svårighetsgrad och betydelse i förhållande till kunnandet.

3. Omvandling av vitsord

Kunnandet erkänns enligt de ursprungliga vitsorden.

Det numeriska vitsordet i yrkesinriktade grundexamina och högskolestudier omvandlas till vitsordet godkänd då man erkänner kunnande till yrkes- eller specialyrkesexamina.

Det numeriska vitsordet i tidigare prestationer omvandlas till vitsordet godkänd då man erkänner kunnande till utbildning som handleder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Om den studerande har avlagt gymnasiets lärokurs används vid erkännandet vitsorden i avgångsbetyget. Om den studerande avlagt lärokurser i ett eller flera läroämnen används vid erkännandet vitsordet i gymnasiets läroämne. Om den studerande avlagt enskilda kurser i ett läroämne, används vid erkännandet det aritmetiska medeltalet av de kurser som erkänts.

Den studerandes vitsord för tidigare avlagda prestationer omvandlas vid behov enligt följande tabell.

VITSORDSSKALA		
1-3	1-5	5-10
berömliga 3	berömliga 5	utmärkta 10
		berömliga 9
goda 2	goda 3	goda 8
		nöjaktiga 7
nöjaktiga 1	nöjaktiga 1	försvarliga 6
		hjälpiga 5

I **tabell 1** framgår hur de obligatoriska målen för kunnandet i delområdena av de gemensamma examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina (i kraft 1.8.2015–31.7.2018) erkänns i de delområden av de gemensamma examensdelarna i de yrkesinriktade grundexamina som trätt i kraft 1.8.2018.

I **tabell 2** finns exempel på erkännande av gymnasiekurser i de gemensamma examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina och i de obligatoriska målen för kunnandet.

Tabell 1. Erkännande av kunnande i de gemensamma examensdelarna (grunder för yrkesinriktade grundexamina i kraft 1.8.2015–31.7.2018) till de gemensamma examensdelarna i de yrkesinriktade grundexamina som trätt i kraft 1.8.2018, **motsvarigheten för de obligatoriska målen för kunnandet.**

Gemensamma examensdelar <i>(grunder för yrkesinriktade grundexamina i kraft 1.8.2015 – 31.7.2018)</i>		Obligatoriska mål för kunnandet	Gemensamma examensdelar <i>(grunder för yrkesinriktade grundexamina i kraft 1.8.2018)</i>		
3.1	Kunnande i kommunikation och interaktion, 11 kp (12 kp i svenskspråkig utbildning)		Kunnande i interaktion och kommunikation, 11 kp (12 kp i svenskspråkig utbildning)	Obligatoriska mål för kunnandet / motsvarigheten för de obligatoriska målen för kunnandet	Valbara mål för kunnandet
3.1.1	Modersmål	5	Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska	4	
3.1.2	Det andra inhemska språket, finska	2	Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska	2	
3.1.3	Främmande språk	2	Kommunikation och interaktion på ett främmande språk	3	
			Verksamhet i den digitala miljön *)	2 kp: • 1 kp erkänns • 1 kp avläggs (söker information om ändamålsenliga digitala tjänster och program samt använder utrustningen på det sätt som medborgarfärdigheterna förutsätter)	
			Konst och kreativt uttryck		

3.2	Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 9 kp		Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp		
3.2.1	Matematik	3	Matematik och tillämpad matematik	4 kp: • 3 kp erkänns • 1 kp avläggs (ekonomisk matematik)	
3.2.2	Fysik och kemi	2	Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpningen av dem	2	
3.2.3	Informations- och kommunikationsteknik och användningen av den *)	1		*)	
3.3.	Kunnande som behövs i samhället och arbetslivet, 8 kp		Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp		
3.3.1	Samhällsfärdigheter	1	Att verka i samhället och som medborgare	2	
3.3.2	Arbetslivsfärdigheter	1	Att verka i arbetslivet	2	
3.3.3	Företagsamhet och företagsverksamhet	1	Företagsamhet och företagariinriktad verksamhet	1	
3.3.4	Upprätthållande av arbetsförmåga, gymnastik och hälsokunskap	2	Upprätthållande av arbetsförmåga och välbefinnande	2	
			Färdigheter i studie- och karriärplanering		
			Främjande av hållbar utveckling		
3.4	Socialt och kulturellt kunnande, 7kp	Valbara mål för kunnandet			
3.4.1	Kännedom om olika kulturer				
3.4.2	Konst och kultur				
3.4.3	Etik				
3.4.4	Psykologi				
3.4.5	Miljö-kunnande				
3.4.6	Delområden från punkterna 3.1.1–3.3.4				

	På basis av avlagda examensdelar erkänns kunnande i delområdena 3.4.1–3.4.6		
--	---	--	--

UTKAST

TABELL 2. Erkännande av gymnasiekurser till de gemensamma examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina, exempel.

	KURSER ENLIGT GYMNASIETS TIMFÖRDELNING OCH GRUNDERNA FÖR GYMNASIETS LÄROPLAN 2003 (1.8.2005)	KURSER ENLIGT GYMNASIETS TIMFÖRDELNING OCH GRUNDERNA FÖR GYMNASIETS LÄROPLAN 2015 (i kraft fr.o.m. 1.8.2016)	KURSER ENLIGT GYMNASIETS TIMFÖRDELNING OCH GRUNDERNA FÖR GYMNASIETS LÄROPLAN 2019 (OPH-2263-2019, 1.8.2021)	GEMENSAMMA EXAMENSDELAR OCH DERAS DELOMRÅDEN I YRKESINRIKTADE GRUNDEXAMINA med kompetenspoäng (i kraft fr.o.m.1.8.2018)		
LÄROÄMNE					obligatoriska kp	valbara kp
				Kunnande i interaktion och kommunikation, 12 kp		
Modersmål och litteratur (olika lärokurser)	fyra av de obligatoriska kurserna 1–6	fyra av de obligatoriska kurserna 1–6	8 studiepoäng obligatoriska	Kommunikation och interaktion på modersmålet, <ul style="list-style-type: none"> • svenska • samiska • teckenspråk • den studerandes eget modersmål • svenska som andraspråk • svenska för teckenspråkiga • romani 	4	

Det andra inhemska språket, finska	två av de obligatoriska kurserna 1–6 i A-lärokursen eller två av de obligatoriska kurserna 1–5 i B1-lärokursen	två av de obligatoriska kurserna 1–6 i A-lärokursen eller av de obligatoriska kurserna 1–5 i B1-lärokursen	2 studiepoäng i A-lärokursen eller de obligatoriska kurserna 1–5 i B1-lärokursen	Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska	2	
---	--	--	--	---	---	--

Främmande språk (olika lärokurser)	tre av de obligatoriska kurserna 1–6 i A-lärokursen eller tre av de obligatoriska kurserna 1–5 i B1-lärokursen	tre av de obligatoriska kurserna 1–6 i A-lärokursen eller tre av de obligatoriska kurserna 1–5 i B1-lärokursen	6 studiepoäng av de obligatoriska A-lärokursen eller B1-lärokursen	Kommunikation och interaktion på ett främmande språk	3	
	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	Verksamhet i den digitala miljön	2	
	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen	Konst och kreativt uttryck	1	
				Kunnande I matematik och naturvetenskap, 6 op		
Matematik	tre av de obligatoriska kurserna MAA1–MAA10 i lång matematik eller fyra av de obligatoriska kurserna MAB1–MAB6 i kort matematik	den gemensamma studiehelheten i matematik MAG1 samt två av de obligatoriska kurserna MAA2–MAA10 i lång matematik eller tre av de obligatoriska kurserna MAB2–MAB6 i kort matematik	den gemensamma studiehelheten i matematik 2 studiepoäng samt 4 av de obligatoriska i kort matematik	Matematik och tillämpad matematik	4	

Fysik	FY1	FY1	2 studiepoäng av de obligatoriska kurserna	Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem	2	
Kemi	KE1	KE1	2 studiepoäng av de obligatoriska kurserna			

				Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp		
Samhällslära	SL1 och SL2	SL1 och SL2	4 studiepoäng av de obligatoriska kurserna	Att verka i samhället och som medborgare	2	
----	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen	Att verka i arbetslivet	2	
Studiehandledning		SH2	2 studiepoäng av de obligatoriska kurserna	Färdigheter i studie- och karriärplanering	1	
	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiets obligatoriska kurser finns ingen	Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet	1	
Gymnastik	GY1 tai GY2	GY1 tai GY2	2 studiepoäng av de obligatoriska kurserna	Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet	2	
Hälsokunskap	HÄ1	HÄ1	2 studiepoäng av de obligatoriska kurserna			

	bland gymnasiet obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiet obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	bland gymnasiet obligatoriska kurser finns ingen motsvarande kurs	Främjande av hållbar utveckling	1	
--	---	---	---	---------------------------------	---	--